

něnými. Pokud jde však o stavby vodní, rozhodna jsou ve příčině příslušnosti a dohledu ustanovení zemských vodních zákonů.

Plavení dříví.

I. Pojem.

Plavením dříví (Holztrift) v užším smyslu vyrozumívá se doprava dříví po vodě v tom záležitější, že kusy dříví po vodě volně bez jakéhokoli hmotného spojení se plaví. K tomuto účelu bývají zřizována plavidla a jinaká zařízení a stavby s tím související. Vodní zákony ustanovují, že použití vod k plavení dříví upraveno jest zákonem lesním (§ 31 česk., § 30 morav. a slezsk. zák. vod.). Pod pojem plavení dříví spadá však i plavení dřev spojených, jestliže totiž jednotlivá dřeva v jeden celek spojená jediné hnačí síle vody jsou ponechána, aniž by tu byly osoby zřízené k tomu, by s plaveným dřívím zároveň postupující nad ním bděly, čímž liší se od plavení dříví volného doprava dříví po vodě ve vory spojeného. Rozhodným kritériem jest tu okolnost, zdali tu jsou osoby dozor obstarávající čili nic; není-li jich, pak, byť i dříví bylo spojeno ve vory, jde přece toliko o plavení dříví povolení dle zákona lesního podléhající, kdežto plavba vorů, jež osoby k tomu ustanovené řídí, upravena jest zákony vodními vztahmo předpisy o vodní policii (výn. min. orby ze dne 12. prosince 1879 č. 9067, Peyrer sb. 364). Okolnost, zdali jednotlivé kusy dřev jsou spojeny čili nic, jest nerozhodna. Rčení zákona (im ungebundenen Zustande) bylo patrně voleno za tím účelem, aby protiva toho, totiž spojení dřev ve vor, t. j. plavidlo jasněji na jevo vystoupila. Správnost tohoto názoru plyne již z úvahy, že daleko pečlivější ještě opatrnosti šetřiti sluší, jde-li o plavení dřev spojených než plaví-li se dřeva jednotlivě (roz. ze dne 11. listopadu 1880 č. 2053, B. 915). (Viz čl. Plavení vorů.)

Plavením dříví rozumí se, jak již podotčeno, doprava dříví spojeného nebo volně plovoucího a to buď celých kmenů nebo polen. Kromě dříví mohou však i jiné předměty po vodě býti plaveny, ku př. trusky a jinaké odpadky z hospodářských, průmyslových nebo horních závodů. Výsostně právo eráru ve příčině plavení dříví nebylo vodním zákonem zrušeno a vztahuje se též na všechny splavné vody v lesním státním území se nacházející (roz. min. orby ze dne 29. prosince 1883 č. 2986, Zeitschrift für Verw. 1884 č. 3).

Lemayer vyslovuje se o kompetenci v záležitostech plavení dříví se týkajících (Gerichtszeitung 1869 str. 182) následovně: »Celkem jest zajisté logicky správnější předpisy o plavení dříví umístiti v zákoně vodním než lesním. Plavení dříví — hledíme-li k němu se stanoviska hospodářského — slouží sice jako prostředek k dopravě lesních produktů k účelům lesním; se stránky právní jest však toliko právem k vodě (Recht am Wasser), jež zhusta s jinými vodními právy jest v odporu, ba mnohdy je úplně účinnosti zbavuje.« K tomu poznamenává Payrer (viz jeho »Oesterr. Wasserrecht« str. 357 pozn.): »Posavadní zkušenost však ukázala, že při většině úředních úkonů, k nimž plavení dříví podnět zavdalo, převládaly ohledy lesnické a nikoli vodní, a tudíž i při úředních komisích ve příčině plavení dříví předsevzatých po většině lesníci a toliko výjimečně technické vodních staveb jako znalci musí býti přibráni; otázky vodního práva jsou buď toliko vedlejšími nebo vůbec jde při plavení dříví jediné o otázky lesnictví se týkající. Bylo by také bezúčelno dopravu dříví po zemi upravovati jiným zákonem než dopravu po vodě. Konečně i lesníci uchylují se raději v této

příčině k zákonu lesnímu než k zákonu vodnímu jim cizímu. Tyto praktické důvody též ospravedlňují, že naše zákonodárství předpisy o plavení, jež posud nacházely se v zákoně lesním, v zákony vodní nepojalo.

II. Nabytí práva k plavení dřev.

1. Příslušnost.

a) Ku plavení dřev, jakož i ku zřízení příslušných staveb jest zapotřebí zvláštního povolení politického úřadu okresního (dříve úřadu krajského).

b) Má-li plavení dříví vztahovati se k více okresům, uděluje povolení politický úřad zemský.

c) Má-li se konečně plaviti dříví různými korunními zeměmi, nebo jde-li o povolení na více než 3 roky, jest příslušným ministerstvo vnitra (§ 26 zák. lesn. a § 1 prov. nař. ze dne 3. července 1876 č. 6953).

Vztahuje-li se plavení dříví na více správních okresů nebo na více zemí, přeneše se veškeré jednání na jediný správní úřad, kterýž je má provésti v souhlase a po případě za spolupůsobení úřadů súčastněných (roz. min. orby ze dne 3. prosince 1877 č. 13476, Peyrer, str. 362). Úředně schválené podmínky plavení nesmí beze svolení úřadu soukromou úmluvou býti měněny (roz. min. orby ze dne 22. února 1878 č. 13849).

2. Na vodách soukromých.

I tu jest třeba zvláštního povolení k plavení, jelikož § 26 lesn. zák. mezi vodami veřejnými a soukromými nerozeznává (roz. min. vn. v souhlase s min. orby ze dne 19. května 1877, č. 6706 min. vn. a 6160 min. orby). Jeví-li se k plavení dříví nezbytně potřebným použití vod soukromých, musí býti vlastníku soukromé vody poskytnuta úplná náhrada škody tím jemu způsobené; o tom, zdali tato nutnost tu jest čili nic, rozhoduje politický úřad slyšev prve strany a znalce, který též obnos náhrady předběžně určí; vzejde-li však o nároku na náhradu škody spor a nelze-li před politickým úřadem docíliti smírného dohodnutí, jest stranám volno obrátiti se cestou soudní na pořad práva. Byla-li však náhrada prozatímne určená složena, nesmí plavení dříví býti překáženo (§ 24 lesn. zák.). Má-li býti povoleno plavení dříví po náhoně (kanále) zřízeném k účelům soukromým vedoucím z vody veřejné a nedohodnou-li se strany, platí obdobně §§ 24 a 26 lesn. zák. a § 26 zák. vod. (roz. min. orby ze dne 28. března 1879 č. 1763, Peyrer, str. 363).

3. O skládání dříví, jež má býti plaveno, rozhodne po případě politický úřad (§ 35 lesn. z.).

4. Doba plavení.

Na více než 30 roků nesmí oprávnění k plavení vůbec býti uděleno. V těchto mezích vyměří se doba tato dle výše nákladu, který na zřízení plavby nebo stavby byl učiněn (§ 36 lesn. z.). Koncesi k plavení, původně ministerstvem udělenou, mohou na dobu nejdéle tří roků instance nižší prodloužiti (roz. min. orby ze dne 1. dubna 1877 č. 3107).

5. O povolení k plavení dříví a ke zřízení příslušných staveb může se každý ucházeti. Přísluší-li však někomu již právo určité vody výhradně ku plavení dříví používati, nesmí bez svolení jeho v době, pokud oprávnění toto trvá, nikomu jinému nové právo k plavení dříví na téže vodě býti uděleno (§ 27 lesn. zák.).

6. V žádosti za udělení neb obnovení oprávnění k plavení dříví buďtež, pokud možná, zevrubně uvedeny: doba, kdy se zamýšlí plaviti,

místo, kde má počítí a kam až má jít, jakož i druhy a množství dříví, jež tímto způsobem dopravováno býti má. Rovněž musí v žádosti býti udáno místo a účel zařízení a musí býti též připojeny náčrty a popisy zamýšlených staveb, z nichž by byl zřejmý poměr jejich k okolí veškerému, jakož i k jiným stavbám a vodním strojům, které již na vodě plavné jsou. Každá taková žádost musí v dotyčných obcích, jichž zařízení nebo vůbec plavení se týká, politickým úřadem bez prodlení býti vyhlášena. Případné žádosti za stejné povolení musí býti podány, jde-li o povolení na běžící rok, ve 14 dnech, jinak však do 6 neděl (§ 29 lesn. z.).

7. Řízení o žádostech za povolení k plavení.

Po uplynutí uvedených lhůt předsevezme politický úřad potřebná komisionelní šetření na místě samém, k němuž přiběře příslušné obce, všechny sousedy a osoby jinak účastněné, jakož i znalce a na základě výsledku těchto šetření nebo jinak známých poměrů o žádosti rozhodne. Byla-li udělena vyšším úřadem koncese na dobu delší tří roků, nesmí nižší úřad na této koncesi vůbec ničeho měniti, byť i změna měla se vztahovati na dobu kratší než 3 roky. Změny takové mohl by povoliti toliko ten úřad, jenž koncesi byl udělil (roz. min. orby ze dne 22. února 1878 č. 14085, Peyrer, str. 362). Povolení k plavení nebo ke zřízení příslušných staveb, není-li tu závady dle § 27, má býti odepřeno jen tekráté, bylo-li by spojeno s velikým nebezpečím nebo bylo-li by nutno odstraniti jiná již stávající zařízení, jež z veřejných ohledů jsou větší nebo stejné důležitosti a nemohou být na jiné místo přeložena, nebo konečně byla-li by tím způsobena škoda, jíž podnikatelé by patrně nahraditi nemohli (§ 30 lesn. z.).

8. Řízení při konkurenci žadatelů.

a) Uchází-li se více osob o povolení k plavení nebo ke zřízení dotyčných staveb na témž nebo velice blízkém místě, a není-li proti vyhovění žádostem těmito překážky, jest především pokusiti se o smírné dohodnutí žadatelů. Nelze-li však ve lhůtě politickým úřadem stanovené dohodnutí takového docíliti, rozhodne tento nebo dle okolností ministerstvo o podaných žádostech. Ohledně vyvlastnění při tom snad potřebného platí zákony vůbec o vyvlastnění vydané.

b) Stojí-li různí žadatelé naproti sobě a jde-li o otázku, který z nich má dříví k dopravě určené v ceně větší, oddělí se z pravidla šetření ve příčině přípustnosti plavení vůbec, jakož i o podmínkách jeho, o opatřeních ochranných a bezpečnostních a pod. od šetření ve příčině otázky zmíněné, jelikož ohledně těchto otázek z pravidla i různí znalci a různí účastníci slyšení býti musí (roz. min. orby ze dne 3. března 1878 č. 357).

c) Není-li námitek proti udělení povolení a nelze-li docíliti smírného dohodnutí mezi více uchazeči, budiž rozhodnuto tím způsobem, že každému jednotlivému uchazeči se ustanoví zvláštní čas k plavení; nebylo-li by to však možno, má povolení ohledně potřebných tratí býti uděleno tomu, jehož dříví k dopravě určené má větší cenu; má-li však toto cenu stejnou, udělí se povolení tomu, kdo již delší dobu dříví plaví, jde-li o zařízení nové, kdo delší trati chce používat.

d) Ten, kdo k plavení dříví výhradně jest oprávněn, povinen jest od jiných uchazečů, žádají-li toho, dříví ku plavení určené za místní cenu převzítí nebo za přiměřenou náhradu je spolu plaviti potud, pokud se mu tím v plavení vlastního dříví nepřekáží. Nemůže-li však dříví všech uchazečů tímto způsobem býti k plavení přijato, přísluší přednost tomu, jehož zásoby

jsou podnikateli nejbližše (§§ 27—31 lesn. zák.). Závazek odkoupení dříví nebo převzítí je ke společnému plavení od ostatních uchazečů neomezuje se jedině na ten případ, když jedinému oprávněnému výhradné právo k plavení bylo uděleno, nýbrž má místo zejména i tenkrát, byla li udělena oprávnění k plavení více uchazečům tím způsobem, že čas i množství vody jimi úplně jest vyčerpán. I když bylo oprávnění přikázáno dvěma uchazečům pro různé doby, může jednomu ve prospěch druhého uložena býti povinnost dříví jeho převzítí nebo společně plaviti. Ovšem závazek tento omezen jest tím, že nesmí býti plavení dříví vlastního zavázanému nemožným učiněno (roz. ze dne 30. října 1880, č. 1939; sb. »Budwinski« č. 905).

III. Zřízení staveb plavebních.

I povolení ke zřízení těchto staveb, je-li více uchazečů a nebylo-li docíleno smírného dohodnutí mezi nimi, má býti uděleno tomu, jehož zásoby dříví k plavení určeného mají největší cenu; při stejné ceně dříví má přednost ten, kdo již déle dříví plaví. Každé takovéto povolení jest však vázáno podmínkou, že podnikatel dovolí za přiměřenou náhradu všem, kdo povolení k plavení obdrží, v případě potřeby staveb jeho uživatí. Každá nová stavba musí býti tak zařízena, aby nepřekážela plavení dříví již povolenému a nerušila účinnost staveb stávajících k užívání způsobilých. Stavby již zřízené musí novým podnikům na žádost za přiměřenou náhradu k použití býti ponechány, avšak jen potud, pokud nenáleží osobám k plavení výhradně oprávněným a pokud vlastníku v užívání jich se tím nepřekáží. Nechce-li je vlastník na dále v dobrém stavu udržovati, má je zciziti nebo pronajmouti a nelze-li jich vůbec již používatí, úplně odstraniti (§§ 32 a 33 lesn. zák.). Stavby ku plavení dříví sloužící dlužno posuzovati podle ustanovení zákonů vodních, jestliže lesní zákon sám v jistém směru nemá zvláštních předpisů a vyskytují se tu otázky pod vodní zákon spadající, ku př. stavidla, nádržky a pod. (roz. min. orby ze dne 12. června 1877 č. 382). O stavbách, které jsou zároveň stavbami vodními, platí vedle zákona lesního též ustanovení zákona vodního (roz. min. orby ze dne 8. ledna 1879 č. 10315).

IV. Společná ustanovení o plavení a příslušných stavbách.

V obojím případě ku případným komisím buďte přibráni nestranní znalci; tito mají se vysloviti o ceně dřev k plavení určených, o přiměřeném nákladu plavení, o náhradě za užívání staveb, o stavbách ochranných a náhradě škody, jakož i o způsobu a výši případné jistoty (kauce). Nejsou-li účastníci spokojeni s výrokem znalců o ceně dříví, nebo o přiměřené náhradě za spoluplavení a užívání staveb nebo konečně o obnosu náhrady škody a kauce a nelze-li docílití dohodnutí smírného, buďtež obnosy stanovené prozatím zjištěny a strany odkázány na pořad práva. Nařízení politických úřadů o provozování plavení dlužno však přes to uposlechnouti (§ 42 lesn. zák.). Při povoleních k plavení, jež uděluje ministerstvo orby a vztažmo zemská vláda ve vlastním oboru působnosti, může bližší vytčení způsobu a podmínek plavení býti ponecháno okresnímu hejtmanství ovšem s výhradou rekursu; to platí zejména o stavbách a jinakých ochranných opatřeních, o případném paušalování náhrady za škody nebo používání staveb (roz. min. orby ze dne 6. září 1881 č. 7675).

V. Povinnosti podnikatelů.

1. Každý podnikatel, jenž plavení dříví provozuje, jest povinen břehy, budovy a vodní díla, jež plavením jsou ohrožena, pokud politický úřad uzná za nutné, ochrannými stavbami zabezpečiti.

2. K nákladu na ochranné stavby, jež slouží netoliko plavení dříví, nýbrž vůbec k ochraně proti povodni, má podnikatel poměrně přispěti.

3. Škodu, o které lze dokázati, že byla způsobena plavením a to byť i zřízeny byly stavby ochranné, musí podnikatel nahraditi. Naproti tomu škodu, která nebyla způsobena jedine plavením, nesou podnikatelé a poškození poměrně, a nelze li poměr tento vyšetřiti, stejným dílem. Za škody, jež by byly nastaly, i když by plavení se neprovozovalo, podnikatelé vůbec neručí (§ 34 lesn. zák.).

4. Aby pojištěno bylo zachování podmínek, jimiž povolení ku plavení nebo ke stavbě jest vázáno, zejména ohledně náhrady škody, může od podnikatele býti žádána kauce, jejíž výši stanoví politický úřad slyšev prve účastníky a povolané znalce.

5. Dříví k plavení určené, vyjímajíc dříví polenové a klacky, musí býti označeno zvláštní známkou, jež politickému úřadu budiž sdělena a tímto veřejně vyhlášena. Při dříví polenovém a klackovém zastupuje místo známky udaná zvláštní délka.

6. Dělníkům podnikatelů k plavení dříví oprávněných, kteří nad plavením bdí, nesmí býti přístup na cizí pozemky podél vody zabráněn; majitelům pozemků musí však ovšem škoda tím způsobená býti nahrazena.

7. Kdykoli jednotlivé plavení dříví se skončí, má o tom podnikatel politickému úřadu oznámení učiniti. Politický úřad pak vyzve ihned veškeré účastníky, aby případné nároky na náhradu škody do 14 dnů ohlásili, pokud snad již dříve tak neučinili. Za nároky po uplynutí této lhůty ohlášené podnikatel ručení se zbavuje (§§ 34—40 lesn. z.).

VI. Škody plavením způsobené.

Předpisy zákona lesního (§§ 30, 34 a 35) k zamezení škod plavením způsobených vztahují se netoliko na povolení nebo zahájení plavení nového, nýbrž platí i tenkrát, když stávající již plavba způsobuje škody, na něž při udělení povolení pomýšleno nebylo, a k jichž odvrácení jest zapotřebí buď odnětí povolení nebo jinakých opatření (roz. min. orby ze dne 16. února 1877 č. 834). Jest v zájmu podnikatelů a majitelů vodních staveb, aby tam, kde vodní stavby vydány jsou snadnému poškození, za účelem vyvarování se žalob o náhrady a četných jednání od případu k případu, byla uzavřena mezi oběma úmluva o případných paušálních příspěvcích podnikatelů k opravám a jinakým vodním stavbám; politické úřady mají se o uzavření takových úmluv všemožně přičiniti (roz. min. orby ze dne 27. září 1877 č. 9773). Ručení za škody plavením způsobené počíná již tenkrát, když dříví k plavení určené v inundačním obvodu dotyčné vody bylo složeno, poněvadž toto složení dříví tvoří již podstatnou část plavení a vztažmo koncese k plavení a též nebezpečí poškození ochranných staveb, vodních strojů, mostů a pozemků již od této doby počíná a normy o plavení také druh a způsob tohoto složení upravití mají. Dle slovního znění § 34 lesn. zák. má podnik plavební zcela nebo částečně nahraditi nejen škodu trestním zaviněním způsobenou, nýbrž vůbec všechny škody, které nehledíc k stávajícím stavbám ochranným — tudíž i nehledíc k tomu, že podmínky koncesí byly zachovány — zcela nebo z části plavením byly způsobeny,

a vřbec nebo řástečně by byly nenastaly, kdyby plavení provozováno nebylo. Podnik ručí tudřž též zcela nebo z řásti i za škody způsobené tím, že dříví k dopravě určené, jež v inundačním obvodu bylo složeno, povodní bylo z míst těchto odneseno (roz. min. orby ze dne 23. listopadu 1877 ř. 12128, Peyrer, str. 360).

VII. Přestupky ustanovení vydaných o plavení dříví a příslušných stavbách podléhají trestu, jenž se vyměří dle výše škody způsobené a sice je-li škoda nepatrná, podléhají vězení od 1 dne do 3 týdnů nebo pokutě od 5 do 100 zl., je-li škoda značnější, vězení od 3 týdnů do 3 měsíců nebo pokutě od 100 do 500 zl. anebo konečně mají za následek odnětí dotyčného oprávnění. Pachatelé mají kromě toho veškerou způsobenou škodu nahraditi (§ 41).

Plavení vorů (plůů).

I. Pojem a podstata.

Plavení vorů (plřarství) záleží v dopravě svázaných drv (vorů) po vodě. Plavení drv a dříví stavebního děje se za dohledu vlastníka vorů (voraře) plavci a plřari. Plavení vorů podléhá předpisům upravujícím plavbu vřbec. Zásady vytčené vídeňským kongresem ve příčině užívání t. zv. konvencionelního vodstva a úlev při plavbě platí i pro plavení vorů; toto závislým jest na státním povolení a nad to z důvodů policie bezpečnostní a v zájmu ochrany břehů podrobena ustanovením a obmezením policejního říčního řádu. Nehledě k trestům stanoveným na překročení těchto ustanovení jsou osoby při plavení vorů zúčastněné a zaměstnané obecnoprávně právy ze škody kterou plavením třetím osobám způsobí. S druhé strany nesmějí majitelé břehů a ostatní interesenti činiti překážek plavení vorů, a mohou býti dokonce i přidržáni k tomu, aby všechny překážky nebo zařízení vodní bránící řádnému plavení vorů tím způsobem upravovali a udržovali, aby plavení vorů bylo lze nerušeně provozovati. I ochrana hospodářství lesnímu nutná, jakož i potřeba, aby dříví po vodě se odváželo, mají v zápětí celou řadu obmezení požitkových práv a vlastnictví majitelů pobřežních pozemků. Vlastníci břehů musí dovoliti přístup ku břehům, vstupování na ně v té míře, jak toho vyžaduje provozování plřarství; majitelé zdýmadel, mlýnů atd. mají uvolniti průchod ku dopravě dříví nutný.

II. Policejní řády říční obsahují zvláštní předpisy o provozování plřarství a sice:

1. ustanovení o osobách ku plavení vorů oprávněných;
2. určují dobu, kdy lze plaviti, kteráž zpravidla řídí se stavem vody a voliti se musí tak, aby se předešlo rozporům s majiteli břehů nebo jiných zařízení;
3. ustanovení o způsobu provozování, zvláště ustanovení o délce vorů, o mužstvu, bezpečnostních opatřeních, přistání a odražení a uschování vorů atd.;
4. ustanovení o závazcích majitelů břehů a osob, jimž přísluší práva vodní a
5. ustanovení o poplatcích, kteréž jako náhradu zapraviti dlužno majitelům břehů a osobám vodní právo majícím řástečně za provozování, řástečně jako úplatu za použití vodních vrat, zařízení atd.

Policejní řád pro plavbu po Labi od ústí Vltavy až do Hamburku ze dne 3. března 1894 ř. 39. ř. z. obsahuje o plavení vorů tato podstatná ustanovení: kmeny, trámy a jiná drva, z nichž vor jest sdělán, musí ve-